



## ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

### ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

#### **ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ**

#### **«Όροι δόμησης, κατασκευής, επιτρεπόμενες χρήσεις γης για κέντρα δεδομένων, χωροταξικές και πολεοδομικές ρυθμίσεις, αξιοποίηση πόρων Πράσινου Ταμείου και λοιπές περιβαλλοντικές και ενεργειακές διατάξεις»**

##### **I. Γενικές παρατηρήσεις**

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε δώδεκα (12) Κεφάλαια (Α΄-ΙΒ΄) και αποτελείται από εξήντα τρία (63) άρθρα και δύο (2) Παραρτήματα (Παράρτημα Ι του άρθρου 10 και Παράρτημα ΙΙ του άρθρου 29).

Με τις διατάξεις του ρυθμίζονται διάφορα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1 και 2) ορίζονται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο του νομοσχεδίου (άρθρο 2).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 3-8) ρυθμίζεται το πλαίσιο λειτουργίας των κέντρων δεδομένων («data centers»), καθώς και πολεοδομικά και κτηριοδομικά ζητήματα που τα αφορούν.

Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις του άρθρου 3 του νομοσχεδίου προστίθεται νέο Κεφάλαιο ΜΓ΄ (άρθρα 320-334) στον ν. 4442/2016 «Νέο θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και άλλες διατάξεις». Ειδικότερα, στο άρθρο 320 του εν λόγω Κεφαλαίου καθορίζεται η έννοια του όρου «κέντρα δεδομένων» τα οποία ορίζεται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4442/2016. Στο άρθρο 321 προβλέπεται η διάκριση των εν λόγω κέντρων σε δύο (2) κατηγορίες, ήτοι εκείνα που παρέχουν υπηρεσίες

## 2

προς τρίτους και εκείνα που εξυπηρετούν αποκλειστικά ανάγκες άλλης δραστηριότητας (ιδία χρήση), καθώς και η υπαγωγή και των δύο κατηγοριών στο καθεστώς γνωστοποίησης του άρθρου 5 του ν. 4442/2016. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι για τα κέντρα δεδομένων που δεν υπάγονται στις ως άνω κατηγορίες δεν απαιτείται γνωστοποίηση ούτε έγκριση (άρθρο 322), ορίζεται η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων περί γνωστοποίησης (άρθρο 323), καθορίζεται η διαδικασία γνωστοποίησης της λειτουργίας των κέντρων μέσω του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος του άρθρου 14 του ν. 4442/2016 (άρθρο 324), ρυθμίζονται οι διαδικασίες που ακολουθούνται σε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων της γνωστοποίησης λειτουργίας των κέντρων, αλλαγής του φορέα τους ή μετεγκατάστασής τους (άρθρο 325), προβλέπεται η καταβολή παραβόλου για την υποβολή της γνωστοποίησης, καθώς και στην περίπτωση μεταβολής των στοιχείων της λόγω αλλαγής του φορέα του κέντρου (άρθρο 326), ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διενέργεια ελέγχων ως προς τη λειτουργία των κέντρων (άρθρο 327), θεσπίζονται κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων ως προς τη υποβολή της γνωστοποίησης (άρθρο 328), και ορίζεται η κατηγορία χρήσεων γης στην οποία κατατάσσονται και οι περιοχές στις οποίες μπορούν αυτά να εγκατασταθούν (άρθρο 329). Περαιτέρω, προβλέπεται η κατάταξη των κέντρων σε κατηγορίες βάσει της ηλεκτρικής ισχύος του εξοπλισμού που διαθέτουν, καθώς και από άποψη πυροπροστασίας, και καθορίζονται οι προδιαγραφές πυροπροστασίας των κτηρίων στα οποία στεγάζονται (άρθρο 330). Επίσης, προβλέπεται ότι τα κέντρα δεδομένων πρέπει να τηρούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα ασφαλείας ΕΛΟΤ/ΕΝ 50660 όσον αφορά τον σχεδιασμό και την κατασκευή τους (άρθρο 331). Τέλος, στο άρθρο 332 περιλαμβάνονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή των θεσπιζόμενων ρυθμίσεων, στο άρθρο 333 ορίζεται η αρμόδια αρχή για την παρακολούθηση και την παροχή κατευθύνσεων για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος νέου Κεφαλαίου ΜΓ΄ του ν. 4442/2016, και στο άρθρο 334 περιλαμβάνονται μεταβατικές διατάξεις οι οποίες αφορούν τα υφιστάμενα κέντρα δεδομένων.

Περαιτέρω, αποσαφηνίζονται ζητήματα που αφορούν την έναρξη ισχύος των διατάξεων των άρθρων 301-319 του ν. 4442/2016, και ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων των άρθρων 320-334 τα οποία προστίθενται στον ως άνω νόμο διά του παρόντος (τροποποίηση του Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4442/2016) (άρθρο 4 του νομοσχεδίου), καθορίζονται εκ νέου οι όροι δόμησης που ισχύουν για τα κέντρα δεδομένων (άρθρο 5), προστίθενται περιπτώσεις επιφανειών οι οποίες δεν προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης, ιδίως όσον αφορά τα κτήρια βιομηχανίας-βιοτεχνίας και τα κέντρα δεδομένων (συμπλήρωση της υποπερ. 3 περ. ιβ΄ παρ. 6 του Νέου Οικοδομικού

Κανονισμού) (άρθρο 6), και ορίζονται οι κατασκευές οι οποίες επιτρέπονται πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος περιοχής για τα κτήρια στα οποία λειτουργούν τα εν λόγω κέντρα (άρθρο 7). Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 8 ρυθμίζονται εκ νέου θέματα που αφορούν την υποχρέωση δημιουργίας θέσεων στάθμευσης σε κέντρα δεδομένων και τεχνολογικής υποστήριξης επιχειρήσεων και σε Κέντρα Αποθήκευσης και Διανομής.

Στο Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 9-19) περιλαμβάνονται χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις. Μεταξύ άλλων, εισάγονται ρυθμίσεις για τη νομιμοποίηση συγκεκριμένων κτηρίων, κατασκευών και εγκαταστάσεων (άρθρο 9), την τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου λόγω αυτοδίκαιης άρσης επιβληθείσας ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης συγκεκριμένου ακινήτου (άρθρο 10), την εκπόνηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και μελετών διαχείρισης λιμένων (άρθρο 11), τη διατήρηση των δραστηριοτήτων σε περιοχές όπου είναι ασύμβατες με τις καθοριζόμενες χρήσεις γης (άρθρο 12), την απόσταση χωροθέτησης εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκών σταθμών από τα όρια λατομικών περιοχών (άρθρο 13) κ.λπ.

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 20-27) ρυθμίζονται ιδίως ζητήματα όσον αφορά την αρτιότητα οικοπέδων σε περιπτώσεις αναγκαστικής απαλλοτρίωσης (άρθρο 20), την ανασύσταση φακέλου οικοδομικών αδειών (άρθρο 22), την αντικατάσταση επιβλέποντος οικοδομικές εργασίες μηχανικού (άρθρο 21), την καταβολή παραβόλου από τον επισπεύδοντα ή την αρχή σχεδιασμού για την αξιολόγηση μελετών και τη σύνταξη σχεδίων αποφάσεων του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού από Αξιολογητή Χωρικών Μελετών (άρθρο 24), την έκδοση οικοδομικών αδειών και την εκτέλεση εργασιών σε συγκεκριμένα ακίνητα (άρθρα 23 και 25), την τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πάνελ σε απολήξεις κλιμακοστασίων (άρθρο 26) και την κατάργηση της υποχρέωσης εγκατάστασης δικτύου αερίων καυσίμων σε οικοδομές (άρθρο 27).

Στο Κεφάλαιο Ε' (άρθρα 28-29) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν την ένταξη των δραστηριοτήτων έξυπνων συστημάτων μηχανικής στάθμευσης αυτοκινήτων και μοτοσικλετών στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4442/2016 (άρθρο 28), και τη δυνατότητα λειτουργίας υπαίθριων σταθμών αυτοκινήτων σε αδόμητα οικόπεδα του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, κατά παρέκκλιση των υφιστάμενων χρήσεων γης, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 29).

Στο Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρο 30) προβλέπεται η παράταση προθεσμιών για την ολοκλήρωση εκκρεμών διαδικασιών έγκρισης, αναθεώρησης ή τροποποίησης Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων ή Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης, την έγκριση χρήσεων γης και την πολεοδόμηση των οριζόμενων εκτάσεων, κατά τα ειδικώς οριζόμενα στις προτεινόμενες διατάξεις.

Στο Κεφάλαιο Ζ' (άρθρα 31-37) εισάγονται διατάξεις που αφορούν ιδίως τη συγκρότηση και τη λειτουργία συλλογικών οργάνων και υπηρεσιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταξύ άλλων, εξαιρείται από τις διαδικασίες κινητικότητας των υπαλλήλων για δύο (2) έτη το προσωπικό που ανήκει οργανικά στις Επιθεωρήσεις Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 31), και παρέχεται η δυνατότητα παράτασης των συμβάσεων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.) των υπαλλήλων που προσελήφθησαν για την εκτέλεση των αναγκαίων αντιπλημμυρικών έργων και των έργων αποκατάστασης υποδομών, για την αντιμετώπιση των αναγκών που προέκυψαν μετά τις πυρκαγιές του έτους 2021 (άρθρο 32). Καθορίζεται εκ νέου η συγκρότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕ.ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.), με την προσθήκη δύο (2) νέων μελών (άρθρο 33), προστίθεται ένα αναπληρωματικό μέλος στο Κεντρικό Συμβούλιο Χωροταξικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΚΕ.ΣΥ.ΧΩ.Θ.Α.) (άρθρο 34), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την κατάρτιση Κανονισμών Λειτουργίας των Κεντρικών Συμβουλίων Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων και των Κεντρικών Συμβουλίων Αρχιτεκτονικής. Επίσης, προβλέπεται ότι τα προς εξέταση θέματα δύναται να εισάγονται στα ανωτέρω Συμβούλια κατόπιν της διαβίβασης φακέλου, συνοδευόμενου από ενημερωτικό σημείωμα, το οποίο συντάσσεται από τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή την αρμόδια θεματική υπηρεσία, και από την έναρξη ισχύος του παρόντος υποκαθιστά την τυχόν προβλεπόμενη εισήγηση των υπηρεσιών των οικείων Υπουργείων προς τα ανωτέρω Συμβούλια (άρθρο 35). Εν συνεχεία, προβλέπεται η σύσταση, στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Συμβουλίου Ενεργειακά Ουδέτερων Πόλεων και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη συγκρότησή του (άρθρο 36). Τέλος, η εκπόνηση και η υλοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) για το ακίνητο του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά ανατίθεται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 56 του ν. 4819/2021, σύμφωνα με το οποίο τα εν λόγω Σχέδια καταρτίζονται από τους οικείους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, στο νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Κοινοχρήστων εντός του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά» (άρθρο 37).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Η' (άρθρα 38-43) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν την αξιοποίηση των πόρων του Πράσινου Ταμείου. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, ρυθμίζεται η διαδικασία καταβολής από τους υπόχρεους και εισπραξης από το Πράσινο Ταμείο των Πράσινων Πόρων οι οποίοι δεν εισπράττονται σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (άρθρο

38), προβλέπεται η δυνατότητα αποζημίωσης των δασικών συνεταιρισμών από πόρους του Πράσινου Ταμείου για τη συμβολή τους στην ανάληψη ενεργειών πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα, καθώς και ζητήματα που αφορούν την αποζημίωση των δασεργατών από το Πράσινο Ταμείο για δράσεις αντιμετώπισης και αποκατάστασης φυσικών καταστροφών (άρθρο 39). Εν συνεχεία, προβλέπεται, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, διαδικασία νομιμοποίησης και εξόφλησης δαπανών που πραγματοποιούνται από το Πράσινο Ταμείο εντός του έτους 2023 προς το Πανεπιστήμιο Πατρών (άρθρο 40) και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (άρθρο 41). Ακόμη, παρέχεται η δυνατότητα ορισμού του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙ-ΠΕΔ) ή άλλου φορέα της Γενικής Κυβέρνησης ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που υπάγονται σε αυτή, ως αναθέτουσας αρχής, κατόπιν σύναψης προγραμματικών συμβάσεων, για την υλοποίηση δράσεων και έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο (άρθρο 42). Τέλος, θεσπίζεται μεταβατική διάταξη όσον αφορά εκκρεμείς υποθέσεις χρηματοδότησης του Πράσινου Ταμείου (άρθρο 43).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ' (άρθρα 44-48) εισάγονται περιβαλλοντικές ρυθμίσεις. Μεταξύ άλλων, τροποποιείται η διάρκεια, το περιεχόμενο και η διαδικασία εκπόνησης, έγκρισης και αναθεώρησης της εθνικής στρατηγικής για την βιοποικιλότητα, η οποία πλέον καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον δέκα (10) ετών (αντί δεκαπέντε (15) ετών όπως ισχύει σήμερα) και αξιολογείται τουλάχιστον ανά πενταετία (άρθρο 44). Επίσης, ορίζεται ως πενταετής (αντί τριετής όπως ισχύει σήμερα) η διάρκεια του Σχεδίου Δράσης για τη διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών, το οποίο, εφεξής, θα εκπονείται από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) (άρθρο 45), θεσπίζεται αρμοδιότητα του ΟΦΥΠΕΚΑ να γνωμοδοτεί για έργα και δραστηριότητες οι οποίες λαμβάνουν χώρα στις προστατευόμενες περιοχές ευθύνης του και δεν υπόκεινται στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (άρθρο 46), και αποσαφηνίζονται ζητήματα που αφορούν τις ειδικές χρήσεις γης του άρθρου 1 παρ. II του π.δ. 59/2018 (άρθρο 47). Τέλος, από την έναρξη ισχύος του παρόντος μεταβιβάζονται στον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων τα δικαιώματα του Δημοσίου (άρθρα 143 και 145 του ν.δ. 210/1973 «Περί Μεταλλευτικού Κώδικος») για την αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων εξόρυξης, διαλογής, αποθήκευσης, φύλαξης και πώλησης, της εξηρημένης υπέρ του Δημοσίου σύμριδας Νάξου, και η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δι' αυτεπιστασίας, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα. Ο Δήμος υ-

πεισέρχεται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις που ορίζονται για τον εκμεταλλευτή μεταλλείου από την κείμενη νομοθεσία (άρθρο 48).

Στο Κεφάλαιο Ι' (άρθρα 49-51) ρυθμίζονται θέματα του προσωπικού της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ) (άρθρο 49), και της Εταιρείας Παγίων ΕΥΔΑΠ (άρθρο 50), καθώς και ζητήματα που αφορούν την υλοποίηση των αναγκαίων μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης της ρύπανσης από απόβλητα, τον συντονισμό των σχετικών ενεργειών και τον φορέα τον οποίο βαρύνουν οι σχετικές δαπάνες (άρθρο 51).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΑ' (άρθρα 52-62) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν τον τομέα της ενέργειας. Μεταξύ άλλων, θεσπίζεται υποχρέωση των κατόχων φωτοβολταϊκών σταθμών για τη φύτευση και τη συντήρηση φυτών συμβατών με τη φυτοκοινωνία της περιοχής περιμετρικά της εγκατάστασής τους, καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας τους, και παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση σχετικών ζητημάτων με την έκδοση υπουργικής απόφασης (άρθρο 52). Περαιτέρω, επεκτείνεται η αρμοδιότητα της Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. Α.Ε. να προβαίνει σε εργασίες κλαδεμάτων και υλοτομίας εντός κοινόχρηστων χώρων, κατόπιν γνώμης της αρμόδιας υπηρεσίας του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας (άρθρο 53), και θεσπίζεται υποχρέωση των κατόχων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και λοιπών εγκαταστάσεων (σταθμών, αποθήκευσης, υποσταθμών, συνοδών έργων κ.λπ.) που εγκαθίστανται σε δάση, δασικές ή αναδασωτέες εκτάσεις, να λαμβάνουν κατά την εγκατάσταση και πριν από την ηλεκτρίση των σταθμών, τα αναγκαία μέτρα για την υποβοήθηση της δασοφυροσύνης, πραγματοποιώντας τις απαραίτητες επεμβάσεις εντός της περιοχής για την οποία έχει εκδοθεί έγκριση επέμβασης (προσθήκη διάταξης στο άρθρο 53 του ν. 998/1979 περί επεμβάσεων σε δάση, δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις για έργα υποδομής) (άρθρο 54). Επίσης, προβλέπεται η δέσμευση ηλεκτρικού χώρου για την εγκατάσταση έργων Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων (55), καθώς και η δυνατότητα λήψης μέτρων και θέσπισης κινήτρων για την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων οδοφωτισμού αρμοδιότητας των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση κατανάλωσης ενέργειας με την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης (άρθρο 56). Ακόμη, προβλέπεται η θέσπιση δράσεων εξοικονόμησης τελικής ενέργειας (ΔΕΤΕ) σε κτίρια, υποδομές και εγκαταστάσεις που ανήκουν ή χρησιμοποιούνται από φορείς του δημοσίου, και η σύσταση Συντονιστικής Επιτροπής Ενεργειακής Απόδοσης, η οποία θα έχει την ευθύνη παρακολούθησης και διαχείρισης δράσεων εξοικονόμησης τελικής ενέργειας, με κοινές υπουργικές αποφάσεις (άρθρο 57). Επιτρέπεται, εφεξής, η παροχή στους καταναλωτές που χαρακτηρίζονται ως ενεργοβόρες επιχειρήσεις, επιδότησης της

τιμολογητέας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, κατόπιν εγκριτικής απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τη χρονική περίοδο που αναφέρεται στην εν λόγω απόφαση, κατά τα ειδικώς οριζόμενα (άρθρο 58). Θεσπίζεται ειδικό καθεστώς (ακατάσχετο στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, απαλλαγή από παρακράτηση ή συμψηφισμό με οφειλές τους προς το Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία) για τους φορείς διαχείρισης και υλοποίησης των προγραμμάτων εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης από αυτοπαραγωγούς του άρθρου 68 του ν. 4986/2022, όσον αφορά τα ποσά που καταβάλλονται για την ενίσχυση και χρηματοδότηση των δικαιούχων (άρθρο 59). Περαιτέρω, συμπληρώνονται διατάξεις του άρθρου 31 του ν. 4951/2022 που αφορούν προθεσμίες υλοποίησης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας Α.Π.Ε. (άρθρο 60), και προβλέπεται η παράταση προθεσμιών που αφορούν σταθμούς Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας οι οποίοι εγκαθίστανται σε περιοχές που επλήγησαν από την κακοκαιρία «Daniel» και την κακοκαιρία «Elias» (άρθρο 61). Επίσης, παρέχεται στους φορείς των οριζόμενων στη διάταξη σταθμών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) η δυνατότητα, σε περίπτωση που έχουν παρέλθει οι προβλεπόμενες προθεσμίες εντός των οποίων οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς ή υπηρεσίες έπρεπε να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες και δεν έχει ολοκληρωθεί η περιβαλλοντική αδειοδότησή τους, να υποβάλουν αίτημα για τη σύγκληση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕΣΠΑ) ή του Κεντρικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΚΕΣΠΑ), και την αξιολόγηση των αιτήσεων περιβαλλοντικής αδειοδότησής τους κατά απόλυτη προτεραιότητα (άρθρο 62).

Τέλος, στο Κεφάλαιο ΙΒ΄ (άρθρο 63) ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

## **II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων**

### **1. Επί του άρθρου 3**

Το άρθρο 329 το οποίο προστίθεται στο Κεφάλαιο ΜΓ΄ του ν. 4442/2016 ορίζει ότι: «Τα κέντρα δεδομένων εμπίπτουν στην ειδική κατηγορία χρήσεων γης 21.Α του π.δ. 59/2018 (Α΄ 114) και εγκαθίστανται σε περιοχές όπου επιτρέπεται η εν λόγω χρήση, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 4759/2020 (Α΄ 245), καθώς και σε περιοχές χωρίς καθορισμό χρήσεων γης, εφόσον δεν απαγορεύεται από άλλες ειδικότερες διατάξεις».

Δοθέντος ότι σε περιοχές όπου δεν έχουν καθορισθεί χρήσεις ενδέχεται να μην τυγχάνουν εφαρμογής ειδικότερες διατάξεις, θα ήταν χρήσιμο προς την κατεύθυνση του ορθολογικού χωροταξικού σχεδιασμού και της βιώσιμης ανάπτυξης του χώρου των εν λόγω εγκαταστάσεων, να διευκρινισθεί αν

αποκλείονται από την εγκατάσταση περιοχές εκτός σχεδίου οι οποίες διέπονται από ειδικά προστατευτικά καθεστώτα για το περιβάλλον (πρβλ. άρθρο 111 του ν. 4442/2016 περί εγκαταστάσεως ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων: «6. Η εγκατάσταση των δραστηριοτήτων του παρόντος Κεφαλαίου επιτρέπεται: α) Σε εκτός σχεδίου πόλεως περιοχές στις οποίες δεν έχουν καθορισθεί χρήσεις γης, εφόσον αυτές δεν διέπονται από ειδικές προστατευτικές διατάξεις για το περιβάλλον, καθώς και για την πολιτιστική, αρχιτεκτονική και φυσική κληρονομιά και εφόσον τα γήπεδα έχουν πρόσωπο σε κοινόχρηστη οδό και εξασφαλίζεται η κυκλοφοριακή σύνδεσή τους με την οδό (...)».

## 2. Επί του άρθρου 11

Ενημερωτικά αναφέρεται ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση, μεταξύ άλλων, προστίθεται περίπτωση στ) στην παρ. 9 του άρθρου δέκατου ένατου του ν. 2932/2001, δυνάμει της οποίας «στ) Με τα προεδρικά διατάγματα της περ. α) μπορεί να τροποποιούνται εγκεκριμένα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια, Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια, Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης, Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου και άλλα σχέδια χρήσεων γης, κατά το μέρος που αφορούν χερσαίες ζώνες λιμένων, εφόσον η τροποποίηση καθίσταται αναγκαία για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και τη διαχείριση των ζωνών αυτών, στο πλαίσιο του οικείου Αναπτυξιακού Προγράμματος και της Μελέτης Διαχείρισης Λιμένα. Αν διαπιστώνεται αλληλοεπικάλυψη ορίων μεταξύ χερσαίων ζωνών λιμένων και περιοχών που εμπίπτουν σε εγκεκριμένα σχέδια πόλεως, ρυμοτομικά σχέδια ή τοπικά ρυμοτομικά σχέδια του άρθρου 26 του ν. 1337/1983 (Α΄ 133), με τα ίδια προεδρικά διατάγματα μπορεί να τροποποιούνται τα σχέδια αυτά ύστερα από γνωμοδότηση του οικείου δήμου και τήρηση της διαδικασίας δημοσιότητας του άρθρου 154 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (π.δ. της 14.7.1999, Δ΄ 580), όπου αυτή απαιτείται. Η τήρηση της ανωτέρω διαδικασίας δημοσιότητας δεν απαιτείται εφόσον η οριοθέτηση της χερσαίας ζώνης λιμένα έχει γίνει μετά την έγκριση των πιο πάνω σχεδίων. Αν κατά την τροποποίηση των ανωτέρω σχεδίων ρυμοτομείται νομίμως υφιστάμενο κτίριο, τότε απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του δήμου (...) Στις περιπτώσεις αυτές, δεν απαιτείται σύνταξη πράξης εφαρμογής, το δε διάταγμα επέχει θέση πράξης εφαρμογής για τις νόμιμες συνέπειες και μεταγράφεται».

Κατά το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, «[η] χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λει-



τουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης (...). «Οι συνταγματικές αυτές διατάξεις απευθύνουν επιταγές στο νομοθέτη (κοινό ή κανονιστικό) να ρυθμίσει τη χωροταξική ανάπτυξη και πολεοδομική διαμόρφωση της χώρας με βάση ορθολογικό σχεδιασμό υπαγορευόμενο από πολεοδομικά κριτήρια, σύμφωνα με την ιδιομορφία, την φυσιογνωμία και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Κριτήρια για την χωροταξική αναδιάρθρωση και την πολεοδομική ανάπτυξη των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών είναι η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της αναπτύξεως των οικισμών και η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης των κατοίκων. Απαγορεύεται, καταρχήν, η λήψη μέτρων που επιφέρουν την επιδείνωση των όρων διαβίωσης και την υποβάθμιση του υπάρχοντος φυσικού ή του προβλεπόμενου από την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία οικιστικού περιβάλλοντος» (ΣΤΕ [ΟΛ]1528/2003). Περαιτέρω, «(...) κατά τα παγίως κριθέντα, η τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου πρέπει να αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των αναγκών της πόλης από άποψη υγιεινής, ασφάλειας, οικονομίας και αισθητικής και στην αρτιότερη διαρρύθμισή της, επιβάλλεται δε να αιτιολογείται με βάση πολεοδομικά κριτήρια, η αιτιολογία, όμως, αυτή μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. ΣτΕ 474, 563/2021, 1037/2020, 3087/2017, 2670/2010, 2475 - 8/2010, 3117/2004 κ.ά.) (...)» (ΣτΕ 149/2023). Ειδικότερα, όσον αφορά το ενδεχόμενο αλληλοεπικάλυψης ορίων μεταξύ χερσαίων ζωνών λιμένων και περιοχών εντός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων, ρυμοτομικών σχεδίων ή τοπικών ρυμοτομικών σχεδίων, σημειώνεται ότι, κατά το άρθρο 19 του ν. 2971/2001, περί χερσαίας ζώνης λιμένα, «1. Όπου υπάρχει σχέδιο πόλεως, το όριο της χερσαίας ζώνης δεν μπορεί να επεκταθεί πέρα από την πλησιέστερη ρυμοτομική γραμμή του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως (...). 2. Όπου υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο ρυμοτομίας και η χερσαία ζώνη είναι ανεπαρκής για τις ανάγκες του λιμένα, τότε αυτή μπορεί να επεκταθεί και πέραν του ορίου της παραγράφου 1, με την προϋπόθεση ότι προηγουμένως θα τροποποιηθεί το εγκεκριμένο σχέδιο ρυμοτομίας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Οι κατά τις διατάξεις αυτές υποχρεώσεις των Ο.Τ.Α. λόγω ρυμοτομίας βαρύνουν τον αρμόδιο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα».

Υπό το φως των ανωτέρω, τροποποιήσεις στον ισχύοντα πολεοδομικό σχεδιασμό πρέπει να εξυπηρετούν εν προκειμένω παράλληλα, αφενός, τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και τη διαχείριση των χερσαίων ζωνών λιμένων, αφετέρου τις ανάγκες λειτουργικότητας και ανάπτυξης των οικισμών στον οποίων την περιοχή εκπονούνται ή έχουν αντίκτυπο τα αναπτυξιακά προ-

γράμματα και οι μελέτες διαχείρισης λιμένα, υπό τους κανόνες του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού της χώρας.

### 3. Επί του άρθρου 12

Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται η παράγραφος 4 του άρθρου 7 του ν. 3325/2005, η οποία αφορά τη δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας δραστηριοτήτων νομίμως ιδρυθεισών και λειτουργουσών σε περιοχές χωρίς καθορισμένες χρήσεις γης, όπου μεταγενέστερα καθορίστηκαν χρήσεις γης μη συμβατές, οι οποίες δεν υποχρεούνται σε μετεγκατάσταση, εφόσον δεν επιβάλλεται ρητά η απομάκρυνσή τους. Η επέκταση των δραστηριοτήτων είναι δυνατή εντός του χώρου ή του γηπέδου όπου λειτουργούσαν πριν από τον καθορισμό της χρήσης γης και μέσα στα όρια του βαθμού όχλησης, όπως αυτά προσδιορίζονται βάσει της τελευταίας ισχύουσας έγκρισης ή γνωστοποίησης λειτουργίας (βλ. αιτιολογική έκθεση επί της προσθήκης-τροπολογίας στον ν. 3325/2005 και ψηφισθέν άρθρο 98 του ν. 4605/2019). Στο πεδίο εφαρμογής θα περιλαμβάνονται πλέον και δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της κ.υ.α. υπ' αρ. 172058/2016 (ΦΕΚ' 354) περί καθορισμού κανόνων, μέτρων και όρων για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες λόγω της ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών (συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2012/18/ΕΕ «για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζομένων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της Οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4.7.2012).

Σημειώνεται ότι με τις διατάξεις του άρθρου 70 του ν. 4549/2019, που τροποποίησαν το άρθρο 7 του ν. 3325/2005, είχε προβλεφθεί δυνατότητα συνέχισης για ορισμένο χρόνο της λειτουργίας νόμιμων δραστηριοτήτων σε περιοχές όπου χώρησε μεταγενέστερα καθορισμός χρήσεων μη συμβατών με τις ανωτέρω δραστηριότητες, με σκοπό την προστασία της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απρόσκοπτης λειτουργίας της, την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης προς τη Διοίκηση και τη διακοπή της λειτουργίας αυτών των ασύμβατων με τις προκείμενες χρήσεις γης δραστηριοτήτων εντός ορισμένου χρονοδιαγράμματος (βλ. αιτιολογική έκθεση στον ν. 4549/2019, σελ. 25). Οι εν λόγω ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν την περίπτωση της μεταβολής χρήσεων γης συγκεκριμένων περιοχών νομίμως υφιστάμενων επιχειρηματικών και παραγωγικών μονάδων, οι οποίες πρέπει να μετεγκατασταθούν εντός εύλογου χρόνου, ενόψει της προστασίας των εργαζομένων, της ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας και της ασφάλειας δικαίου. Η μη άμεση απομάκρυνση των δραστηριοτήτων αναστέλλει μεν την εφαρμογή του πολεο-

δομικού σχεδιασμού, «συμπορεύεται όμως με την κατά το άρθρο 106 παρ. 1 του Συντάγματος υποχρέωση του Κράτους να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας προς τον σκοπό της εδραίωσης της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος» (ΣτΕ 699/2021).

Διαφορετικό είναι το ζήτημα της επ' αόριστον χρόνον παράτασης του εξαιρετικού καθεστώτος, χωρίς αναμόρφωση του πάγιου καθεστώτος, δοθέντος ότι η κατανομή των χρήσεων πρέπει να γίνεται βάσει οργανωμένου χωροταξικού σχεδιασμού, ο οποίος αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος και εξασφαλίζει άριστους δυνατούς όρους διαβίωσης του πληθυσμού και οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (βιώσιμης ανάπτυξης) (βλ. ΣτΕ 4534/2009). Ελλείπει τέτοιου σχεδιασμού, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 3325/2005, σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 4 του ν. 1650/1986, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται εν όψει των επιταγών του άρθρου 24 του Συντάγματος, «η εγκατάσταση βιομηχανικής ή βιοτεχνικής επιχειρήσεως είναι επιτρεπτή μόνο σε ειδικώς εκ των προτέρων καθορισμένες περιοχές, και όχι σε όσες περιοχές απλώς και μόνο δεν απαγορεύεται ρητά η συγκεκριμένη χρήση. Ειδικότερα, η εγκατάσταση αυτή, που από τη φύση της επάγεται οχλήσεις και για τις οικιστικές περιοχές και για το περιβάλλον, είναι επιτρεπτή, εν όψει των ορισμών των άρθρων 24 παρ. 2 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος, μόνο σε περιοχές που εκ των προτέρων και με βάση νόμιμα κριτήρια έχουν καθορισθεί ως περιοχές προοριζόμενες για την ανάπτυξη της οικείας δραστηριότητας. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να ανάγονται τόσο στην ανάγκη αναπτύξεως της παραγωγικής αυτής δραστηριότητας, όσο και στην ανάγκη προστασίας του φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, ούτως ώστε η ανάπτυξη που επιδιώκεται με την εγκατάσταση της επιχειρηματικής μονάδας να παραμένει στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (...) Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι νόμιμη η εγκατάσταση βιομηχανίας ή βιοτεχνίας σε περιοχή που δεν έχει αναγνωρισθεί με διοικητική πράξη ως κατάλληλη για την ανάπτυξη βιομηχανικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας (ΣΕ 2468/2011 7μ., 2669/2007) (...)» (ΣτΕ 1895/2017).

Κατά τα ανωτέρω, πρέπει να νοείται ότι η συνέχιση της λειτουργίας των δραστηριοτήτων τελεί υπό την αυτονόητη προϋπόθεση της τήρησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας κατά την παραγωγική τους λειτουργία. Περαιτέρω, θα μπορούσε να εξετασθεί εκ νέου η δυνατότητα εναρμόνισης των εν λόγω χρήσεων, κατά περίπτωση, υπό το φως ιδίως της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των ιδιοκτητών νομίμως λειτουργουσών μονάδων, της οικονομικής βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και της προστασίας των εργαζομένων.

**4. Επί του άρθρου 34**

Σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 132/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ)» (άρθρα 22 και 33), για λόγους ακριβοβλογίας, στην περ. β) της παραγράφου 1 του τροποποιούμενου διά του παρόντος άρθρου 4Α του ν. 4447/2016, το δεύτερο εδάφιο «Ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ορίζεται και ως αναπληρωτής του Προέδρου του ΚΕ.ΣΥ.ΧΩ.Θ.Α.» πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «Ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Χωρικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ορίζεται και ως αναπληρωτής του Προέδρου του ΚΕ.ΣΥ.ΧΩ.Θ.Α.».

Επίσης, στην περ. στ) η φράση «τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (...)» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (...)».

Τέλος, η περ. ζ) «τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με τον αναπληρωτή του» πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Χωροταξικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με τον αναπληρωτή του».

**5. Επί του άρθρου 35**

Στο δεύτερο και το τρίτο εδάφιο του προστιθέμενου στον ν. 4495/2017 νέου άρθρου 25B ορίζεται ότι τα προς εξέταση θέματα από τα Κεντρικά Συμβούλια Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων και τα Κεντρικά Συμβούλια Αρχιτεκτονικής δύναται να εισάγονται σε αυτά, κατόπιν της διαβίβασης, σε φυσική ή ηλεκτρονική μορφή, φακέλου συνοδευόμενου από ενημερωτικό σημείωμα το οποίο συντάσσεται από τον Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή την αρμόδια θεματική υπηρεσία. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, το ανωτέρω ενημερωτικό σημείωμα υποκαθιστά την τυχόν προβλεπόμενη εισήγηση των υπηρεσιών των οικείων Υπουργείων προς τα ανωτέρω Συμβούλια.

Στην κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης (Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, σελ. 73) αναφέρεται ότι με την προτεινόμενη διάταξη «[ε]πισημαίνεται η διαδικασία γνωμοδότησης των ΚΕΣΥΠΟΘΑ και των Κεντρικών Συμβουλίων Αρχιτεκτονικής με την παροχή δυνατότητας απευθείας εισαγωγής των θεμάτων, άνευ εισήγησης της θεματικής υπηρεσίας, εφόσον ο υποβαλλόμενος φάκελος συνοδεύεται, κατά την εισαγωγή του θέματος στο Συμ-

βούλιο, από περίληψη αυτού (...).».

Σχετικά σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό Επικοινωνίας Δημοσίων Υπηρεσιών (Δεύτερη έκδοση, Ιανουάριος 2003, Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης <https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-ca84e2ec9b9/KanonErikDhmYp.pdf>), «[τα] Ενημερωτικά Σημειώματα χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των ιεραρχικά ανώτερων κλιμακίων. Συντάσσονται συνήθως για την εξυπηρέτηση των παρακάτω σκοπών: α. Να αποτελέσουν την περίληψη μακροσκελών εγγράφων, β) να εκθέσουν το ιστορικό ενός θέματος, γ) να διατυπώσουν απόψεις και εισηγήσεις σε σχέση με τη ρύθμιση ενός θέματος, ή να αιτιολογήσουν τους λόγους που επέβαλαν την έκδοση ενός εγγράφου».

Επισημαίνεται ότι το ΚΕΣΥΠΟΘΑ, ήδη, σε πολλές περιπτώσεις, γνωμοδοτεί βάσει ενημερωτικών σημειωμάτων των αρμόδιων υπηρεσιών (βλ., ενδεικτικά, <https://ypen.gov.gr/kesybotha-synedriasi-31i-30-11-2022/>, <https://ypen.gov.gr/kesybotha-synedriasi-29i-25-10-2022/>).

Εν προκειμένω, δεδομένης της σοβαρότητας των θεμάτων τα οποία εξετάζουν και για τα οποία γνωμοδοτούν (άρθρα 14 και 25 του ν. 4495/2017) τα εν λόγω Συμβούλια, και δεδομένου ότι στο κείμενο της προτεινόμενης διάταξης αναφέρεται ότι ο υπό εξέταση φάκελος συνοδεύεται από ενημερωτικό σημείωμα, ενώ στην ανάλυση συνεπειών της ρύθμισης αναφέρεται ότι ο φάκελος συνοδεύεται απλά από περίληψη του περιεχομένου του, θα μπορούσε να διευκρινισθεί το περιεχόμενο του ενημερωτικού σημειώματος, το οποίο συντάσσεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή την αρμόδια θεματική υπηρεσία. Αν, δηλαδή, περιέχει απλά περίληψη του περιεχομένου του φακέλου ή συνοπτική παρουσίαση του ιστορικού του υπό εξέταση θέματος, ή περιέχει και τις απόψεις των αρμόδιων υπηρεσιών των οικείων Υπουργείων, καθώς και διατύπωση γνώμης ή εισήγησης όσον αφορά την επίλυσή του, κατόπιν ελέγχου της τήρησης του θεσμικού πλαισίου και άλλων σχετικών ζητημάτων.

Περαιτέρω, υπό το φως του τελευταίου εδαφίου της προτεινόμενης ρύθμισης «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος το ανωτέρω ενημερωτικό σημείωμα υποκαθιστά την τυχόν προβλεπόμενη εισήγηση των υπηρεσιών των οικείων Υπουργείων προς τα ανωτέρω Συμβούλια», για λόγους εφαρμογής της διάταξης, χρήσιμο θα ήταν να διευκρινισθεί ότι το σημείωμα συντάσσεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή την αρμόδια θεματική υπηρεσία του αυτού ή των οικείων υπουργείων, ιδίως αφενός, όσον αφορά το ενδεχόμενο να ταυτίζεται η εισήγηση με τυχόν εκ του νόμου απαιτούμενη γνωμοδότηση των αρμόδιων υπηρεσιών, η ο-

ποία δεν μπορεί να αναπληρωθεί από ένα ενημερωτικό σημείωμα, και αφετέρου, όσον αφορά την πληρότητα της ενημέρωσης των Συμβουλίων από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

#### **6. Επί του άρθρου 37**

Με την προτεινόμενη διάταξη, διά της οποίας προστίθεται περ. ια' στο άρθρο 2 του ν. 4549/2018, ανατίθεται η εκπόνηση και η υλοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) για το ακίνητο του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά, κατά παρέκκλιση του άρθρου 56 του ν. 4819/2021 σύμφωνα με το οποίο τα εν λόγω Σχέδια καταρτίζονται από τους οικείους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, στο νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Κοινοχρήστων εντός του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά», και ορίζεται ότι το ΤΣΔΑ εναρμονίζεται με το οικείο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων.

Επίσης, στην κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης (Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, σελ. 73) αναφέρεται ότι «[σ]τις αρμοδιότητες του Φορέα Διαχείρισης Κοινοχρήστων εντός του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά προστίθεται η εκπόνηση και υλοποίηση Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, προκειμένου να εκπονηθεί ενιαία και όχι αποσπασματικά, παρά την εμπλοκή περισσότερων Δήμων».

Υπό το φως των ανωτέρω, θα μπορούσε να διευκρινισθεί αν, μετά την εκπόνηση του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) για το ακίνητο του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά από τον ως άνω Φορέα, θα εφαρμοσθεί η διαδικασία έγκρισης του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων της παραγράφου 2 του άρθρου 56 του ν. 4819/2021 και στο παρόν ΤΣΔΑ.

#### **7. Επί του άρθρου 44**

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 17 του ν. 3937/2011 όσον αφορά, ιδίως, το περιεχόμενο της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.

Ειδικότερα, στην περίπτωση α) της ως άνω διάταξης προστίθεται ότι ο καθορισμός των στρατηγικών στοχεύσεων, γενικών κατευθύνσεων, ειδικότερων στόχων και δεικτών παρακολούθησης για τη διαχείριση και την προστασία της βιολογικής ποικιλότητας σε εθνικό επίπεδο γίνεται «σε εναρμόνιση με συναφείς άλλες εγκεκριμένες εθνικές τομεακές στρατηγικές, καθώς και με εγκεκριμένες στρατηγικές για την προστασία και τη διαχείριση της βιοποικιλότητας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο».

Σχετικά σημειώνεται ότι η προστασία της βιοποικιλότητας, στην οποία α-

ποσκοπεί η εκπόνηση της εθνικής στρατηγικής, αφορά πρωτίστως τη διατήρηση της ποικιλίας των έμβιων οργανισμών, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των χερσαίων, θαλάσσιων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος (βλ. άρθρο 2 παρ. 1 ν. 3937/2011). Η ενσωμάτωση της προστασίας της βιοποικιλότητας σε όλες τις τομεακές πολιτικές που μπορεί να επιφέρουν επιπτώσεις στα είδη και τους οικοτόπους, αποτελεί υποχρέωση όλων των αρμόδιων υπουργείων. Προτεραιότητα δίνεται στην ενσωμάτωση αυστηρών μέτρων προστασίας της βιοποικιλότητας στις τομεακές πολιτικές για την οικιστική, αγροτική και αλιευτική πολιτική, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τον τουρισμό και την ενέργεια (βλ. άρθρο 1 παρ. 3 και 15 παρ. 4 ν. 3937/2011).

Εφόσον, υπό το φως των ανωτέρω, η εναρμόνιση με συναφείς άλλες εγκεκριμένες εθνικές τομεακές στρατηγικές αφορά περισσότερο το στάδιο της εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής και όχι τον καταρχήν καθορισμό των στόχων και των δεικτών παρακολούθησης της προστασίας της ποικιλίας των ζώντων οργανισμών, θα μπορούσε να προτιμηθεί άλλη διατύπωση εν προκειμένω, όπως, επί παραδείγματι, ότι ο καθορισμός των στοχεύσεων, κατευθύνσεων, ειδικότερων στόχων και δεικτών γίνεται «λαμβάνομένων υπόψη συναφών άλλων εγκεκριμένων εθνικών τομεακών στρατηγικών και σε εναρμόνιση με εγκεκριμένες στρατηγικές για την προστασία και τη διαχείριση της βιοποικιλότητας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο».

#### **8. Επί του άρθρου 46**

Η προτεινόμενη διάταξη αναθέτει γνωμοδοτική αρμοδιότητα στον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής όσον αφορά έργα και δραστηριότητες που δεν υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Ειδικότερα, ο Οργανισμός «(...) γνωμοδοτεί μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την έγγραφη ενημέρωσή του από τις αρμόδιες αρχές για έργα και δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στις προστατευόμενες περιοχές ευθύνης του, αλλά δεν υπόκεινται στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η γνωμοδότηση αυτή γίνεται σύμφωνα με τις προβλέψεις των σχεδίων διαχείρισης της παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160) ή των αποφάσεων της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, αν αυτές έχουν εκδοθεί.».

Δοθείσης της μείζονος σημασίας της εν λόγω γνωμοδοτικής αρμοδιότητας, η οποία καλύπτει ένα υφιστάμενο κενό της ισχύουσας νομοθεσίας, θα μπορούσε να γίνει ενδεικτική αναφορά στα σχέδια διαχείρισης της παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160) και τις αποφάσεις της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 ως βάση της γνωμοδότησης του Οργανισμού

(με τη χρήση, επί παραδείγματι του επιρρήματος «ιδίως» μεταξύ των λέξεων «γίνεται» και «σύμφωνα»), προκειμένου να δύναται ο Οργανισμός να γνωμοδοτεί προσφεύγοντας σε κάθε ενδεδειγμένο επιστημονικό μέσο πληροφόρησης, προς τον σκοπό της προστασίας των ευαίσθητων περιβαλλοντικά περιοχών, και κατά το χρονικό διάστημα που τα εν λόγω σχέδια και οι αποφάσεις τελούν υπό εκπόνηση.

#### **9. Επί του άρθρου 49 παρ. 1 και 2**

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ορίζεται ότι: «1. Οι θέσεις που έχουν συσταθεί στη Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ) με την παρ. 10 του άρθρου 34 του ν. 3734/2009 (Α΄ 8), διατηρούνται έως και τις 31 Δεκεμβρίου 2024. Κατά τα λοιπά ισχύει το τρίτο άρθρο του ν. 4402/2016 (Α΄ 121). 2. Οι θέσεις που έχουν συσταθεί στη ΡΑΑΕΥ σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 54 του ν. 4546/2018 (Α΄ 8), διατηρούνται έως και τις 31 Δεκεμβρίου 2024».

Παρατηρείται εν προκειμένω ότι, συμφώνως προς το άρθρο τρίτο του ν. 4402/2016, οι συμβάσεις που συνάπτονται βάσει της διάταξης αυτής δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς των άρθρων 5 και 6 του π.δ/τος 164/2004, τα οποία αφορούν τις διαδοχικές συμβάσεις και την ανώτατη διάρκεια των συμβάσεων.

Με το π.δ. 164/2004 προσαρμόστηκε η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 28.6.1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που έχει συναφθεί μεταξύ των διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα CES, UNICE και CEEP (Ε.Ε.Λ. 175/10.7.1999), όσον αφορά στο προσωπικό του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, υπό το φως της εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης της εργασίας ορισμένου χρόνου σε σχέση με την εργασία αορίστου χρόνου και της αποτροπής τυχόν κατάχρησης από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (άρθρο 1 του π.δ/τος 164/2004). Η Οδηγία σκοπεί στην «αποτροπή της κατάχρησης σύναψης διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου με την λήψη από τα κράτη μέλη, όταν δεν υπάρχουν ισοδύναμα μέτρα για την πρόληψη των καταχρήσεων, συγκεκριμένων μέτρων προσαρμογής (ρήτρα 5 του παραρτήματος αυτής) (...)» (ΑΠ 196/2021). Κατά τη ρήτρα 5 της Οδηγίας τα κράτη-μέλη θεσπίζουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα: «(α) αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση [διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου] (β) τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων ορισμένου χρόνου (γ) τον αριθμό των ανανεώσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων



εργασίας». Επίσης τα κράτη-μέλη «(...) καθορίζουν, όταν χρειάζεται, υπό ποιες συνθήκες οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται "διαδοχικές" και χαρακτηρίζονται συμβάσεις ή σχέσεις αορίστου χρόνου». Ο εθνικός νομοθέτης έλαβε συγκεκριμένα μέτρα προσαρμογής και έχει εξειδικεύσει τις εν λόγω συνθήκες με τα π.δ. 81/2003 και 164/2004 (βλ. ΑΠ 310/2011).

Το π.δ. 164/2004 επιτρέπει κατ' εξαίρεση την κατάρτιση διαδοχικών συμβάσεων, εφόσον αυτή δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους (βλ. άρθρο 5), ορίζοντας, περαιτέρω, ανώτατο επιτρεπόμενο αριθμό συμβάσεων τις τρεις και ανώτατη διάρκεια τους 24 μήνες σε συνολικό χρόνο διάρκειας απασχόλησης (άρθρο 6 παρ. 1). Εξ άλλου, επιτρέπει την υπέρβαση της ανώτατης διάρκειας αποκλειστικά ως προς περιπτώσεις ειδικών, ως προς τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων «που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, όπως, ιδίως, διευθυντικά στελέχη, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου σχετικού με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς» (άρθρο 6 παρ. 2).

Εν προκειμένω, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τα κράτη μέλη από τη ρήτρα 5 της εν λόγω Οδηγίας παραβιάζονται με τη διατήρηση σε ισχύ παρεκκλίσεων από τα μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη της κατάχρησης των διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (υπόθεση C-238/14). Σημειώνεται, επίσης, ότι δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου με μόνο δικαιολογητικό λόγο την θέσπισή τους από μία γενικού περιεχομένου νομοθετική ή κανονιστική διάταξη (βλ., συναφώς, υποθέσεις C-364/07, C-378/07 έως 380/07, C-162/08 έως 164/08 και C-519/08). Εξ άλλου, η έννοια «διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου» καλύπτει και την αυτοδίκαιη παράταση των συμβάσεων δυνάμει ρητών εθνικών διατάξεων (ρήτρα 1 και ρήτρα 5 σημ. 2 της Οδηγίας). Σε περίπτωση καταχρηστικής χρήσης των διαδοχικών συμβάσεων, στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια απόκειται η ερμηνεία και εφαρμογή κρίσιμων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου, ως μέτρου που παρέχει αποτελεσματικές και ισοδύναμες εγγυήσεις προστασίας, ώστε να επιβληθεί η προσήκουσα κύρωση για την κατάχρηση και να εξαλειφθούν οι συνέπειες παραβίασης του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. C 760/18 και ΑΠ 104/2022 και ΜΠρΛασ 266/2021).

**10. Επί του άρθρου 61 παρ. 2**

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 γίνεται αναφορά, μεταξύ άλλων, στην εγγυητική επιστολή του άρθρου 11Α. Για λόγους σαφήνειας και πληρότητας, πρέπει να αναφερθεί στο κείμενο της διάταξης ότι πρόκειται περί του άρθρου 11Α του ν. 4685/2020.

**11. Επί του άρθρου 62**

Με την προτεινόμενη διάταξη παρέχεται στους φορείς των οριζόμενων στην προτεινόμενη ρύθμιση σταθμών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) η δυνατότητα, σε περίπτωση που έχουν παρέλθει οι προβλεπόμενες προθεσμίες εντός των οποίων οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς ή υπηρεσίες έπρεπε να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, και δεν έχει ολοκληρωθεί η περιβαλλοντική αδειοδότησή τους, να υποβάλουν αίτημα για τη σύγκληση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΠΕΣΠΑ) ή του Κεντρικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΚΕΣΠΑ), και την αξιολόγηση των αιτήσεων περιβαλλοντικής αδειοδότησής τους κατά απόλυτη προτεραιότητα.

Για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της ρύθμισης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί η διαδικασία σύγκλησης των Συμβουλίων περιβαλλοντικής αδειοδότησης όσον αφορά τις ως άνω περιπτώσεις. Συγκεκριμένα, ερωτάται αν οι ενδιαφερόμενοι θα υποβάλλουν τα αιτήματά τους απευθείας στα ως άνω συμβούλια ή θα τα υποβάλλουν στον Υπουργό ή τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 4014/2011 για το ΚΕΣΠΑ) ή τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 13 παρ. 2 του ν. 4014/2011 για το ΠΕΣΠΑ), οι οποίοι θα τα παραπέμπουν προς εξέταση στα Συμβούλια.

Περαιτέρω, θα μπορούσε να διευκρινισθεί αν, στην περίπτωση που οι φορείς των ως άνω σταθμών υποβάλλουν τα σχετικά αιτήματά τους απευθείας στα ως άνω Συμβούλια, η σύγκληση των Συμβουλίων είναι υποχρεωτική μετά την υποβολή των αιτημάτων, και στην περίπτωση που τα αιτήματα υποβάλλονται στον Υπουργό ή στους Γενικούς Γραμματείς, αν η παραπομπή τους στα Συμβούλια από αυτούς είναι υποχρεωτική ή κατά διακριτική τους ευχέρεια.

Τέλος, θα μπορούσε να διευκρινισθεί η διαδικασία εξέτασης των εν λόγω αιτημάτων, ώστε να καλύπτονται οι απαιτήσεις για δέουσα εκτίμηση κατά τις επιταγές του άρθρου 6 παράγραφος 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας», όσον αφορά έργα που εκτελούνται εντός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 ή εκτός αυτού, αλλά δύνανται να τις επηρεάσουν.

Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 2023

Οι Εισηγητές  
Γεωργία Μακροπούλου  
Επιστημονική Συνεργάτις  
Δημήτριος Βασιλείου  
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος  
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας  
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος  
Αναπληρωτής Καθηγητής  
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης  
Επιστημονικών Μελετών  
Αντώνης Παντελής  
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής  
Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου  
Κώστας Μαυριάς  
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών